

10. Hajdukov N. P. Taktiko-psihologicheskie osnovy vozdejstviya sledovatelya na uchastvuyushih v dele lic [The tactical and psychological foundations of the influence of the investigator on the persons involved in the case]. Saratov : Izd-vo Sarat. un-ta, 1984. 124 s. [in Rus.].

SUMMARY

Denys H. Usatkin. Organizational and tactical support for the interrogation of a suspect in the investigation of a group violation of public order. The article deals with covering some aspects of the investigation of a group violation of public order. Organizational and tactical measures for interrogation of the suspect are considered for faster and more effective investigation.

The author has noted that the group violation of public order is characterized by a large number of its participants. Therefore, the interrogation is a very typical investigative (search) action in its investigation. In addition, the effective conduct of interrogation makes it possible to further qualify the act in accordance with the Criminal Code of Ukraine. Because along with the specified structure of a criminal offense mass riots and group hooliganism are constantly committed.

The author supports the position that the interrogation is a regulated by criminal procedure information and psychological process of communication of persons involved in it, aimed at obtaining information about the facts known to the interrogated that are important for establishing the truth in criminal proceedings.

It has been determined that interrogation is the most common way to obtain evidence in the investigation of a group violation of public order. Of course, a necessary precondition for interrogation is preparation for it. It covers a number of specific activities: study of the materials of the proceedings; acquaintance with the data on the identity of the interrogated; if necessary - drawing up an interrogation plan. The greatest difficulty in investigating cases of this category is the organization of interrogations in the context of the need to gather information about the event, which was witnessed by a large number of people, many of whom could be participants.

Based on the analysis of the survey of police investigators, the author has identified the main tactics of interrogation in the investigation of group violations of public order, in particular: establishing psychological contact with the interrogated (100%); teaching testimony in the form of a free story (88%); asking questions (92%); application of scientific and technical means (65%); presentation of evidence (49%); creating an idea of the investigator's awareness (47%).

Keywords: group violation of public order, organization, planning, tactics, investigative (search) actions, interrogation.

УДК 343.232

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-356-361

Ірина ШИЛО[©]

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАРАНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ

Надано кримінально-правову характеристику покаранням, передбаченим за кримінальні проступки. Визначено, які покарання можуть бути застосовані судом як основні та додаткові. Проаналізовано розміри основних покарань у вигляді штрафу, громадських робіт, виправних робіт, арешту, обмеження волі, позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, службового обмеження для військовослужбовців, тримання в дисциплінарному батальйоні. Опрацьовано статистичні дані Генеральної прокуратури України щодо зареєстрованих кримінальних проступків та результатів їх досудового розслідування за липень-листопад 2020 року.

Ключові слова: класифікація кримінальних правопорушень, кримінальний проступок, кримінальна відповідальність, покарання, покарання, не пов'язані з позбавленням волі.

Постановка проблеми. Законодавча регламентація кримінального проступку у вітчизняній класифікації кримінально караних діянь дозволяє виокремити кримінальні правопорушення, суспільна небезпечність яких є меншою, порівняно із злочинами. За-

© Шило І. В., 2020

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9134-134X>

alexandra_skok@ukr.net

стосування від імені держави покарання до особи, визнаної винною у вчиненні кримінального проступку, є реалізацією заходів примусу, прояв яких полягає в обмеженні прав і свобод засудженої особи. Кримінальний кодекс України встановлює вичерпний перелік покарань, які можуть бути застосовані судом. Тісний взаємозв'язок Загальної та Особливої частини закону про кримінальну відповідальність дає змогу здійснювати тлумачення санкцій кримінально-правових норм щодо видів та розмірів покарань, передбачених за діяння, які належать до категорії кримінального проступку.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Окрема увага питанням існування кримінального проступку у класифікації кримінально караних діянь була надана М. М. Дмитруком, М. І. Загородніковим, П. В. Коробовим, Н. Ф. Кузнєцовою, М. І. Ковальовим, В. П. Махоткіним, А. В. Наумовим, В. Ф. Фефіловою, Т. В. Цагурян, М. Д. Шаргородським та ін. Дослідження деяких законодавчих аспектів запровадження кримінального проступку на монографічному рівні було здійснено О. С. Скок у 2017 р. [1].

Мета статті полягає у здійсненні кримінально-правового аналізу санкцій норм Особливої частини Кримінального кодексу України, які встановлюють відповідальність за кримінальні проступки.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ч. 1 ст. 65 Кримінального кодексу України (далі – КК України) загальними засадами призначення судом покарання є: призначення покарання у межах, установлених у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК України, що передбачає відповідальність за вчинене кримінальне правопорушення, за винятком випадків, передбачених ч. 2 ст. 53 КК України; призначення покарання відповідно до положень Загальної частини КК України; призначення покарання, враховуючи ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання [2].

Постанова Пленуму Верховного Суду від 24 жовтня 2003 р. № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» у п. 1 звертає увагу судів на те, що вони при призначенні покарання в кожному випадку і щодо кожного підсудного, який визнається винним у вчиненні злочину (кримінального правопорушення, у зв'язку із змінами, внесеними до КК України Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 р. № 2617-19 [3]), мають суворо додержувати вимог ст. 65 КК України стосовно загальних засад призначення покарання, оскільки саме через останні реалізуються принципи законності, справедливості, обґрунтованості та індивідуалізації покарання. Таке покарання має бути необхідним і достатнім для виправлення засудженого та попередження нових злочинів (кримінальних правопорушень) [4].

Статистичні дані Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за п'ять місяців 2020 року, з липня по листопад поточного календарного року, що пов'язано із набранням чинності з 1 липня 2020 року згаданого Закону України № 2614-19 в частині зміни положень ст. 12 КК України та появи категорії кримінального проступку, показують таке: всього зареєстровано кримінальних проступків – 63 902 (липень), 17 070 (серпень), 8 976 (вересень), 9 902 (жовтень), 6 803 (листопад). За п'ять місяців 2020 року кримінальних проступків проти життя та здоров'я особи – 19 261; кримінальних проступків проти волі, честі та гідності особи – 0; кримінальних проступків проти статевої свободи та статевої недоторканності особи – 8; кримінальних проступків проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина – 4 710; кримінальних проступків проти власності – 52 758; кримінальних проступків у сфері господарської діяльності – 218; кримінальних проступків проти довкілля – 635; кримінальних проступків проти громадської безпеки – 0; кримінальних проступків проти безпеки виробництва – 725; кримінальних проступків проти безпеки руху та експлуатації транспорту – 1 997; кримінальних проступків проти громадського порядку та моральності – 1 009; кримінальних проступків у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних проступків проти здоров'я населення – 11 732; кримінальних проступків у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації – 316; кримінальних проступків проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальних проступків проти журналістів – 11 415; кримінальних проступків проти правосуддя – 1 862; кримінальних проступків проти встановленого порядку несення війсь-

кової служби (військові кримінальні проступки) – 7; кримінальних проступків проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку – 0 [5].

Положення статті 12 КК України закріплюють, що кримінальним проступком є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – н.м.д.г.) або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Відповідно до ст. 53 КК України розмір штрафу визначається судом залежно від тяжкості вчиненого кримінального правопорушення та з урахуванням майнового стану винного в межах від тридцяти н.м.д.г. до п'ятдесяти тисяч н.м.д.г., якщо статтями Особливої частини КК України не передбачено вищого розміру штрафу.

КК України, в Особливій частині, покарання у вигляді штрафу за кримінальні проступки встановлює таких розмірів: *до п'ятдесяти н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 125, ч. 1 ст. 126, ч. 1 ст. 139, ч. 1 ст. 154, ч. 1 ст. 168, ч. 1 ст. 171, ч. 2 ст. 173, ст. 174, ч. 1 ст. 192, ст. 195, ч. 1 ст. 280, ст. 285, ст. 295, ч. 1 ст. 311, ч. 1 ст. 323, ч. 1 ст. 337, ст. 339, ст. 356, ч. 1 ст. 357, ч. 3 ст. 357, ч. 4 ст. 358, ч. 1 ст. 412, ст. 445); *до сімдесяти н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 319, ч. 2 ст. 337); *до ста н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 184, ст. 247, ч. 1 ст. 268, ст. 284, ч. 1 ст. 343, ч. 1 ст. 353); *до двохсот н.м.д.г.* (ч. 2 ст. 171, ч. 2 ст. 358); *до однієї тисячі н.м.д.г.* (ч. 2 ст. 154, ч. 1 ст. 183, ч. 1 ст. 358); *до трьох тисяч н.м.д.г.* (ч. 2 ст. 286¹, ч. 1 ст. 400¹); *від п'ятдесяти до ста н.м.д.г.* (ч. 2 ст. 125, ст. 132, ч. 1 ст. 162, ч. 1 ст. 163); *від п'ятдесяти до трьохсот н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 385, ст. 386); *від ста до ста п'ятдесяти н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 193); *від ста до двохсот н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 165, ч. 1 ст. 188¹, ч. 1 ст. 397); *від ста до трьохсот н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 159¹, ч. 2 ст. 159², ч. 1 ст. 381, ч. 2 ст. 387); *від ста до п'ятисот н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 310); *від ста до однієї тисячі н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 351¹, ч. 1 ст. 351²); *від ста п'ятдесяти до двохсот п'ятдесяти н.м.д.г.* (ст. 290); *від двохсот до трьохсот н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 197¹); *від двохсот до п'ятисот н.м.д.г.* (ч. 3 ст. 171); *від трьохсот до п'ятисот н.м.д.г.* (ч. 3 ст. 159¹, ч. 2 ст. 397); *від п'ятисот до однієї тисячі н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 182, ч. 1 ст. 216); *від однієї тисячі до двох тисяч н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 283, ч. 1 ст. 286¹, ч. 1 ст. 296, ч. 1 ст. 302, ч. 1 ст. 342, ч. 1 ст. 351); *від однієї тисячі до трьох тисяч н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 185, ч. 1 ст. 209¹, ст. 232, ч. 1 ст. 239¹, ч. 1 ст. 239², ч. 1 ст. 248, ч. 1 ст. 249, ч. 1 ст. 252, ч. 1 ст. 253, ч. 1 ст. 254, ч. 1 ст. 271, ч. 1 ст. 272, ч. 1 ст. 275, ч. 1 ст. 281, ч. 1 ст. 282, ст. 293, ч. 1 ст. 298, ч. 1 ст. 299, ч. 1 ст. 309, ч. 1 ст. 360); *від однієї тисячі п'ятисот до двох тисяч н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 213); *від однієї тисячі восьмисот до трьох тисяч шестисот н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 241); *від двох тисяч до трьох тисяч н.м.д.г.* (ч. 1 ст. 172, ч. 1 ст. 190, ч. 2 ст. 351).

Виключно штраф передбачено в санкціях статей Особливої частини КК України: ч. 1 ст. 183, ч. 1 ст. 209¹, ч. 1 ст. 216, ст. 232, ч. 1 ст. 253, ч. 1 ст. 286¹, ч. 2 ст. 286¹.

Варто зазначити, що з урахуванням положень ч. 1 ст. 53 КК України санкції норм, які містять покарання у вигляді штрафу із визначенням тільки верхньої межі покарання, наприклад «до ста н.м.д.г.», треба розуміти як «від тридцяти н.м.д.г. до ста н.м.д.г.», адже нижча межа покарання у вигляді штрафу становить тридцять н.м.д.г.

У разі вчинення кримінального проступку, крім штрафу, судом може бути призначене й інше покарання, не пов'язане із позбавленням волі, до яких належать громадські роботи, виправні роботи, арешт, обмеження волі, позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, службове обмеження для військовослужбовців, тримання в дисциплінарному батальйоні.

Виключно арешт передбачено в санкції ст. 395, а обмеження волі в санкціях ч. 4 ст. 134, ст. 335, ч. 3 ст. 387, ч. 1 ст. 435.

Всі інші санкції статей, що закріплюють альтернативні покарання за кримінальні проступки, виглядають так: штраф/громадські роботи/виправні роботи – ч. 1 ст. 125, ч. 1 ст. 139, ч. 1 ст. 168; штраф/громадські роботи/виправні роботи/арешт – ч. 2 ст. 125, ч. 1 ст. 192, ч. 1 ст. 193, ст. 195; штраф/виправні роботи – ч. 1 ст. 126, ч. 1 ст. 175, ч. 2 ст. 184, ч. 1 ст. 387; арешт/обмеження волі – ч. 1 ст. 129, ч. 1 ст. 150, ч. 1 ст. 350, ч. 2 ст. 389, ч. 1 ст. 389¹, ст. 390¹; штраф/громадські роботи/виправні роботи/обмеження волі – ст. 132, ч. 1 ст. 165, ч. 1 ст. 190; позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю/виправні роботи/обмеження волі – ч. 1 ст. 144; штраф/обмеження волі – ч. 2 ст. 154, ч. 3 ст. 171, ч. 2 ст. 173, ч. 2 ст. 192, ч. 1 ст. 139¹, ч. 1 ст. 239², ч. 1 ст. 241, ч. 1 ст. 249, ч. 1 ст. 252, ч. 1 ст. 254, ч. 1 ст. 268, ч. 1 ст. 298, ч. 1 ст. 302, ч. 1 ст. 311, ч. 2 ст. 351, ч. 1 ст. 357, ч. 2 ст. 397; штраф/виправні роботи/обмеження волі – ч. 1 ст. 159¹, ч. 2 ст. 159¹, ч. 3 ст. 159¹, ч. 1 ст. 162, ч. 1 ст. 163, ч. 1 ст. 188¹, ч. 1 ст. 213, ч. 1 ст. 271, ч. 1 ст. 272, ч. 1 ст. 275, ч. 1 ст. 282, ст. 290, ч. 1 ст. 381; громадські роботи/арешт/обмеження волі – ч. 1 ст. 164, ч. 2 ст. 164; громадські

роботи/виправні роботи/обмеження волі – ч. 2 ст. 165; штраф/арешт/обмеження волі – ч. 1 ст. 171, ч. 2 ст. 171, ч. 1 ст. 281, ст. 298, ч. 1 ст. 296, ч. 1 ст. 299, ч. 1 ст. 310, ч. 1 ст. 351, ч. 1 ст. 351¹, ч. 1 ст. 351², ч. 1 ст. 353, ч. 3 ст. 357, ч. 1 ст. 358, ч. 2 ст. 358, ч. 4 ст. 358, ч. 2 ст. 387; штраф/ позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю/виправні роботи – ч. 1 ст. 172; штраф/позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю/арешт/обмеження волі – ч. 1 ст. 173; штраф/громадські роботи/арешт/обмеження волі – ст. 174, ч. 1 ст. 319; штраф/виправні роботи/арешт/обмеження волі – ч. 1 ст. 182, ч. 1 ст. 279, ч. 1 ст. 280, ч. 1 ст. 283, ст. 284, ч. 1 ст. 309, ч. 1 ст. 342, ч. 1 ст. 397; штраф/громадські роботи/виправні роботи/арешт/обмеження волі – ч. 1 ст. 185; штраф/громадські роботи/обмеження волі – ст. 247, ч. 1 ст. 248, ч. 1 ст. 360; виправні роботи/обмеження волі – ч. 1 ст. 276, ч. 1 ст. 389; штраф/виправні роботи/арешт – ст. 285, ч. 1 ст. 337, ч. 1 ст. 343, ст. 356, ст. 386; штраф/ позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю – ч. 1 ст. 323; позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю/арешт/обмеження волі – ч. 2 ст. 343; виправні роботи/арешт/обмеження волі – ч. 1 ст. 355, ч. 1 ст. 384; позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю/обмеження волі – ч. 1 ст. 371; штраф/службові обмеження для військовослужбовців/тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців – ч. 1 ст. 412 КК України.

Потрібно звернути увагу на те, що кожен з видів покарань, визначених у санкціях статей, встановлено відповідних розмірів. Зокрема, покарання у вигляді *громадських робіт*: від шістдесяти до ста двадцяти годин (ст. 195), від вісімдесяти до ста двадцяти годин (ч. 1 ст. 164, ч. 1 ст. 165), від вісімдесяти до двохсот сорока годин (ч. 1 ст. 185), до ста двадцяти годин (ч. 1 ст. 360), від ста двадцяти до двохсот годин (ст. 247), від ста двадцяти до двохсот сорока годин (ч. 2 ст. 164, ч. 2 ст. 165, ст. 174), від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин (ч. 2 ст. 125), від ста шістдесяти до двохсот сорока годин (ч. 1 ст. 248, ч. 1 ст. 319), до двохсот годин (ч. 1 ст. 125, ч. 1 ст. 126, ч. 1 ст. 139), від двохсот до двохсот сорока годин (ч. 1 ст. 190), до двохсот сорока годин (ст. 132, ч. 1 ст. 168, ч. 1 ст. 192, ч. 1 ст. 193); *виправні роботи*: до одного року (ч. 1 ст. 125, ч. 2 ст. 125, ч. 1 ст. 126, ч. 1 ст. 165, ст. 195, ч. 1 ст. 343), до двох років (ст. 132, ч. 1 ст. 139, ч. 1 ст. 144, ч. 1 ст. 159¹, ч. 3 ст. 159¹, ч. 1 ст. 162, ч. 1 ст. 163, ч. 2 ст. 165, ч. 1 ст. 168, ч. 1 ст. 172, ч. 1 ст. 175, ч. 1 ст. 182, ч. 2 ст. 184, ч. 1 ст. 185, ч. 1 ст. 188¹, ч. 1 ст. 190, ч. 1 ст. 192, ч. 1 ст. 193, ч. 1 ст. 213, ч. 1 ст. 271, ч. 1 ст. 272, ч. 1 ст. 275, ч. 1 ст. 276, ч. 1 ст. 279, ч. 1 ст. 280, ч. 1 ст. 282, ч. 1 ст. 283, ст. 284, ст. 285, ст. 290, ч. 1 ст. 309, ч. 1 ст. 337, ч. 1 ст. 342, ч. 1 ст. 355, ст. 356, ч. 1 ст. 381, ч. 1 ст. 384, ст. 386, ч. 1 ст. 387, ч. 1 ст. 389, ч. 1 ст. 397); *арешт*: від трьох до шести місяців (ч. 2 ст. 164, ч. 1 ст. 319, ч. 2 ст. 358), до шести місяців (ч. 2 ст. 125, ч. 1 ст. 129, ч. 1 ст. 150, ч. 1 ст. 154, ч. 1 ст. 171, ч. 2 ст. 171, ч. 1 ст. 173, ст. 174, ч. 1 ст. 182, ч. 1 ст. 184, ч. 1 ст. 185, ч. 1 ст. 192, ч. 1 ст. 193, ст. 195, ч. 1 ст. 197¹, ч. 1 ст. 279, ч. 1 ст. 280, ч. 1 ст. 281, ч. 1 ст. 283, ст. 284, ст. 285, ст. 293, ст. 295, ч. 1 ст. 296, ч. 1 ст. 298¹, ч. 1 ст. 299, ч. 1 ст. 309, ч. 1 ст. 310, ч. 1 ст. 337, ч. 2 ст. 337, ст. 339, ч. 1 ст. 342, ч. 2 ст. 343, ч. 1 ст. 350, ч. 1 ст. 351, ч. 1 ст. 351¹, ч. 1 ст. 351², ч. 1 ст. 353, ч. 1 ст. 355, ч. 1 ст. 358, ч. 4 ст. 358, ч. 1 ст. 384, ч. 1 ст. 385, ст. 386, ч. 2 ст. 387, ч. 2 ст. 389, ч. 1 ст. 389¹, ст. 390¹, ст. 395, ч. 1 ст. 397, ст. 445); *обмеження волі*: до одного року (ч. 1 ст. 213), від одного до трьох років (ч. 1 ст. 360), до двох років (ч. 2 ст. 125, ч. 1 ст. 129, ч. 1 ст. 144, ч. 2 ст. 154, ч. 1 ст. 159¹, ч. 2 ст. 159¹, ч. 3 ст. 159¹, ч. 1 ст. 164, ч. 1 ст. 165, ч. 1 ст. 173, ст. 247, ч. 1 ст. 254, ч. 1 ст. 271, ст. 284, ч. 1 ст. 298, ч. 1 ст. 302, ч. 1 ст. 355, ч. 1 ст. 358, ч. 4 ст. 358, ч. 1 ст. 384, ч. 1 ст. 389, ст. 390, ч. 1 ст. 435), від двох до трьох років (ч. 2 ст. 164, ч. 2 ст. 165), до трьох років (ст. 132, ч. 1 ст. 150, ч. 1 ст. 162, ч. 1 ст. 163, ч. 1 ст. 171, ч. 2 ст. 173, ст. 174, ч. 1 ст. 182, ч. 1 ст. 188, ч. 1 ст. 190, ч. 2 ст. 192, ч. 1 ст. 239, ч. 1 ст. 239², ч. 1 ст. 241, ч. 1 ст. 248, ч. 1 ст. 249, ч. 1 ст. 252, ч. 1 ст. 268, ч. 1 ст. 272, ч. 1 ст. 275, ч. 1 ст. 276, ч. 1 ст. 279, ч. 1 ст. 280, ч. 1 ст. 281, ч. 1 ст. 283, ст. 290, ст. 295, ч. 1 ст. 299, ч. 1 ст. 310, ч. 1 ст. 311, ч. 1 ст. 319, ст. 335, ч. 1 ст. 342, ч. 1 ст. 350, ч. 1 ст. 351, ч. 1 ст. 351¹, ч. 1 ст. 351², ч. 1 ст. 353, ч. 1 ст. 357, ч. 3 ст. 357, ч. 2 ст. 358, ч. 1 ст. 371, ч. 1 ст. 381, ч. 2 ст. 387, ч. 2 ст. 389, ч. 1 ст. 389¹, ч. 1 ст. 397, ч. 2 ст. 397), від трьох до п'яти років (ч. 3 ст. 387), до чотирьох років (ч. 2 ст. 171, ч. 2 ст. 343), до п'яти років (ч. 4 ст. 134, ч. 3 ст. 171, ч. 1 ст. 185, ч. 1 ст. 282, ч. 1 ст. 296, ч. 1 ст. 309, ч. 2 ст. 351); *службове обмеження для військовослужбовців* до двох років (ч. 1 ст. 412); *позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю* до п'яти років (ч. 1 ст. 371); *тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців* до одного року (ч. 1 ст. 412); *позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю*: до трьох років (ч. 1 ст. 144, ч. 1 ст. 172, ч. 1 ст. 323, ч. 2 ст. 343, ч. 2

ст. 351), до п'яти років (ч. 1 ст. 173, ч. 1 ст. 371).

Окрему увагу привертають випадки, коли у санкція досліджуваних кримінально-правових норм поряд із основним покаранням передбачено додаткове покарання. Наприклад, поряд з основним покаранням у вигляді штрафу закріплено додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю до трьох років (ч. 1 ст. 139, ч. 1 ст. 183, ч. 1 ст. 209¹, ст. 232, ч. 1 ст. 253); позбавлення права керування транспортними засобами від двох до трьох років (ч. 2 ст. 286¹) та до трьох років (ч. 1 ст. 286¹). Застосування додаткового покарання у вигляді штрафу до п'ятдесяти н.м.д.г. чи без такого (ч. 1 ст. 144), позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю до двох років або без такого (ч. 1 ст. 275), позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю до трьох років або без такого (ч. 1 ст. 298, ст. 132, ч. 1 ст. 150, ч. 1 ст. 239¹, ч. 1 ст. 239², ч. 1 ст. 319, ч. 2 ст. 387, ч. 2 ст. 397, ч. 1 ст. 241, ч. 1 ст. 272, ч. 3 ст. 387, ч. 4 ст. 134, ч. 3 ст. 171) та на п'ять років (ч. 1 ст. 159¹, ч. 2 ст. 159¹, ч. 3 ст. 159¹), – регламентовані поряд із основним покаранням у вигляді обмеження волі. Також позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю до трьох років (ч. 1 ст. 175) є поряд із основним покаранням у вигляді виправних робіт.

Висновки. Здійснений кримінально-правовий аналіз покарань, передбачених за кримінальні проступки, показав, що по-перше, ними можуть бути виключно покарання, не пов'язані із позбавленням волі, підґрунтям чого є регламентація особливостей досліджуваної категорії кримінального правопорушення в Загальній частині КК України. За вчинення кримінального проступку можуть бути застосовані такі основні покарання, як: штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт, обмеження волі, позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, службове обмеження для військовослужбовців, тримання в дисциплінарному батальйоні. При цьому найбільшу кількість становлять санкції, що передбачають альтернативні покарання у вигляді штрафу або обмеження волі. Крім того, деякі санкції закріплюють обов'язкові або альтернативні додаткові покарання у вигляді штрафу, позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, позбавлення права керування транспортними засобами.

Список використаних джерел

1. Снок О. С. Злочини невеликої тяжкості та питання кримінальної відповідальності : монографія. Харків : Право, 2017. 264 с.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14> (дата звернення: 10.11.2020).
3. Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верховного Суду від 24 жовтня 2003 р. № 7. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03#Text> (дата звернення: 20.11.2020).
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 листопада 2018 р. № 2617-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#n55> (дата звернення: 13.11.2020).
5. Статистична інформація Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 5 місяців 2020 р. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&_c=fo (дата звернення: 13.11.2020).

Надійшла до редакції 1.12.2020

References

1. Skok O. S. Zlochy ny nevelyko i tiazhkosti ta pytannia kryminalnoi vidpovidalnosti [Minor crimes and issues of criminal liability] : monohrafiia. Kharkiv : Pravo, 2017. 264 s. [in Ukr.].
2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal codex of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14> (data zvernennia: 10.11.2020). [in Ukr.].
3. Pro praktyku pryznachennia sudamy kryminalnoho pokarannia [About practice of appointment by courts of criminal punishment] : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu vid 24 zhovtnia 2003 r. № 7. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03#Text> (data zvernennia: 20.11.2020). [in Ukr.].
4. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehorii kryminalnykh pravoporushen [About modification of some legislative acts of Ukraine concerning simplification of pre-judicial investigation of separate categories of criminal offenses] : Zakon Ukrainy vid 22 lystopada 2018 r. № 2617-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#n55> (data zvernennia: 13.11.2020). [in Ukr.].
5. Statystychna informatsiia Heneralnoi prokuratury Ukrainy pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia za 5 misiatsiv 2020 r. [Статистична інформація Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 5 місяців 2020 р.]. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&_c=fo (data zvernennia: 13.11.2020). [in Ukr.].

SUMMARY

Iryna V. Shylo. Criminal-legal description of penalties imposed for criminal offenses. The criminal-legal characteristic of the punishment provided for criminal offenses is given. It is determined what punishments can be applied by the court as the main and additional. The size of the main punishments in the form of fines, community service, correctional labor, arrest, restriction of liberty, deprivation of the right to hold certain positions or engage in certain activities, service restrictions for servicemen, detention in a disciplinary battalion were analyzed. Taking into account the provisions of the Law on Criminal Liability, the general principles of sentencing by a court in case of a criminal offense are established, which are: sentencing within the limits established in the sanction of the article (sanctions of part of the article) of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine; except as provided in Part 2 of Art. 53 of the Criminal Code of Ukraine; sentencing in accordance with the provisions of the General Part of the Criminal Code of Ukraine; sentencing for a criminal offense, taking into account the identity of the perpetrator and mitigating and aggravating circumstances. The statistical data of the Prosecutor General's Office of Ukraine on registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation for July-November 2020, which showed that a total of registered criminal offenses in July 63 902, August 17 070, September 8 976, October 9 902, November 6 803 The largest number are criminal offenses against life and health of a person; against property; in the field of trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors and other criminal offenses against public health; against the authority of public authorities, local governments, associations of citizens and criminal offenses against journalists.

Keywords: *classification of criminal offenses, criminal misdemeanor, criminal liability, punishments, punishments not related to imprisonment.*

УДК 343 : 343.54

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-361-367

Альона ШРАГО[©]

*(управління стратегічних розслідувань
в Запорізькій області Департаменту
стратегічних розслідувань
Національної поліції України)*

ТИПІЗАЦІЯ АЛГОРИТМІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗБУТУ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ПОРНОГРАФІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ МЕРЕЖЕЮ «ІНТЕРНЕТ»

Здійснено спробу виокремлення типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним збутом та розповсюдженням порнографічної продукції у мережі «Інтернет». Акцентовано на фрагментарності розгляду питань, пов'язаних з плануванням розслідування цих злочинів. Аргументовано доцільність розробки типового алгоритму розслідування цієї категорії злочинів за сприятливих та несприятливих слідчих ситуацій. Внаслідок емпіричного дослідження запропоновано шляхи щодо оптимізації роботи слідчого та оперативного працівника під час організації розслідування вказаних злочинів.

Ключові слова: *порнографічні предмети, збут, розповсюдження, слідча ситуація, алгоритм розслідування.*

Постановка проблеми. Розслідуванню злочинів, пов'язаних із збутом та розповсюдженням порнографічної продукції мережею «Інтернет», притаманна динамічна зміна різнопланових ситуацій, зумовлена численними чинниками і, насамперед, характером вчинення злочину з використанням ІТ-технологій, що невпинно розвиваються та вдосконалюються, його наслідками, специфічними умовами доказування, за яких проводяться слідчі (розшукові) дії, у т.ч. негласні (далі – СРД та НСРД) у кримінальному провадженні.

Об'єктом нашого дослідження є типові слідчі ситуації, що виникають на початковому етапі розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним збутом та розповсюдженням порнографічної продукції у мережі «Інтернет», предметом – типовий алгоритм розслідування цієї категорії злочинів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Методологічним підґрунтям нашого дослідження є праці провідних вітчизняних і зарубіжних